

Slim met verhandelbare emissierechten

Auteur(s):

Nooij, M., de
Katholieke Universiteit Brabant.

Verschenen in:

ESB, 85e jaargang, nr. 4265, pagina 588, 28 juli 2000

Rubriek:

Beleid w ereldw ijd

Trefwoord(en):

milieu

De kosten van het beperken van (lucht)vervuiling hangen onder andere af van de gebruikte beleidsinstrumenten. Daarom is de laatste jaren de waardering voor marktgerichte instrumenten, waaronder verhandelbare emissierechten, sterk gestegen. De praktische invoering van verhandelbare rechten is niet makkelijk. Eerst moeten de handel en het toezicht geregeld worden. Daarom lijkt het verstandig om met slechts een deel van de vervuilers te beginnen. De markt en de bijbehorende instituties zijn dan kleiner en overzichtelijker. Dit kunnen de grootste vervuilers zijn, maar ze kunnen ook op technologie worden geselecteerd. Zo viel in de Verenigde Staten de keus op de kolencentrales.

Als een deel van de bedrijven die niet verplicht participeren erg goedkoop kan reduceren, dan lijkt het goed om deze bedrijven emissierechten te geven die gelijk zijn aan hun ongereguleerde uitstoot. Deze bedrijven zullen hun emissies beperken en overtollige rechten verkopen aan bedrijven met hoge reductiekosten die mee moeten doen. De beoogde emissiereductie wordt zo tegen lagere kosten gerealiseerd.

Door onvolledige informatie kan vrijwillige toetreding verkeerd uitwerken¹. Ongereguleerde toekomstige uitstoot is niet bekend bij beleidsmakers. Rechten worden toegekend op basis van historische uitstoot of verbruiksgegevens. Bedrijven weten zelf wél wat hun verwachte uitstoot is en besluiten op basis van hun verwachte uitstoot en de rechten die ze krijgen of toetreden aantrekkelijk is of niet.

Niet alleen bedrijven die goedkoop schoner kunnen produceren treden toe, maar ook bedrijven die minder zullen produceren en dus minder zullen vervuilen, zullen toetreden. Dit laatste is gunstig voor het individuele toetredende bedrijf, omdat het gratis waardevolle emissierechten krijgt. Voor de samenleving als geheel is dit nadelig, omdat de vervuiling minder wordt teruggedrongen dan gewenst is.

Als het niet belangrijk is welk bedrijf hoeveel kosten heeft, dan is het mogelijk om dezelfde uitkomst te bereiken als wanneer de beleidsmaker alle kenmerken van ieder individueel bedrijf kent. De mogelijk toetredende bedrijven moeten allemaal meedoen zodat alle bedrijven met lage reductiekosten ten opzichte van de reeds verplicht participerende bedrijven meedoen. Dit wordt bereikt door vrijwillige bedrijven evenveel rechten te geven als ze anders maximaal gebruikt zouden hebben. Hierdoor worden te veel rechten toegekend, omdat niet ieder bedrijf evenveel vervuult als de beleidsmaker verwacht dat ze maximaal zullen doen. Daarom moeten er evenveel minder rechten worden toegekend aan verplicht participerende bedrijven als er teveel zijn toegekend aan vrijwillige toetreders. Hierdoor wordt dezelfde reductie tegen dezelfde kosten bereikt als onder volledige informatie. Als de overheid wel geeft om de verdeling van de kosten, of als al is afgesproken hoeveel verplicht participerende bedrijven moeten terugdringen dan is deze optimale uitkomst onbereikbaar. Welvaartsoptimaal is nu dat de overheid zoveel rechten geeft aan toetreders dat de verwachte baten van goedkopere emissiereductie precies gelijk zijn aan het verwachte welvaartsverlies van te weinig emissiereductie door het toekennen van te veel rechten. Hoe kleiner de reductie, hoe vervelender te veel rechten zijn, omdat de marginale baten van reductie dan groot zijn in vergelijking tot de marginale kosten.

Vrijwillige toetreding was mogelijk bij de Amerikaanse markt voor zwaveldioxide². Er was meer schade van te veel toegekende rechten dan er kostenvoordelen zijn behaald door goedkope reductie door vrijwillig toetredende bedrijven. Tussen het moment dat werd gebruikt als ijkpunt om de rechten toe te kennen en het van start gaan van het programma zijn in een groot deel van Amerika onverwacht de spoortarieven gedaald waardoor veel centrales zijn overgeschakeld op schonere steenkool. Niet omdat dit beter is voor het milieu, maar omdat de aanvoer van deze efficiëntere steenkool over langere afstand nu rendabel is. Ook hadden veel bedrijven hun emissies al gereduceerd omdat een deel van de staten extra regelgeving had ingevoerd.

Beide redenen zorgen ervoor dat de feitelijke reductie die het programma bereikte kleiner was dan de bedoeling was. Verder wijst de daling van de uitstoot van vrijwillige toetreders gecombineerd met de stijging van de uitstoot van niet-toetreders erop dat er te veel rechten worden toegekend aan vrijwillige toetreders.

De slechte ervaring met vrijwillige toetreding tot dit verhandelbare rechtenprogramma betekent niet dat vrijwillige toetreding bij toekomstige Nederlandse of Europese verhandelbare emissierechten programma's uitgesloten moet worden. Het zal alleen erg nauwkeurig vormgegeven moeten worden zodat onverwacht gunstige gebeurtenissen, zoals lagere spoortarieven of een sterker dan verwachte technologische ontwikkeling, geen effect hebben op de milieuispanningen van bedrijven. Maar deze les over vrijwillige participatie zal waarschijnlijk niet alleen gelden voor verhandelbare emissierechten

---

1 J.-P. Montero, Optimal design of a phase-in emissions trading program, *Journal of Public Economics*, 2000, blz. 273-291.

2 J.-P. Montero, Voluntary compliance with market-based environmental policy: evidence from the U.S. acid rain program, *Journal of Political Economy*, 1999, blz. 998-1033.

Copyright © 2000 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)